

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 213.

V Ljubljani, v soboto 19. septembra 1891.

Letnik XIX.

Šolske stvari.

Nekateri se čudijo, da od leta do leta več učencev prihaja v srednje šole, ker ne pomislijo, da se po deželi vedno stavijo nove ljudske šole. Čim bolj se te množijo, tem več jih bode sililo na kviško v višje šole, in odganjati jih od teh bilo bi barbarstvo! Potrebna bode poleg druge gimnazije v Ljubljani tudi gimnazija v Kranju; jako koristna bila bi za Notranjsko v Postojini ali v Idriji.

Na nižji gimnaziji (ravnatelj g. Wiethaler) se je letos vsprejelo dijakov 391, torej 57 več, nego lani v osmih razredih; na višjo (ravnatelj g. Senekovič) pa 616, 39 več mimo lani. Ker se jih je v osmo šolo oglasilo 55, bode se delila, ako se do časa dobí kak pomožni učitelj, in poučevali se bodo torej v šestnajstih razredih. Zlasti hudo bode v prvi šoli, ker jih nemški razred šteje 50, slovenski pa 80, in se zanj ne dovoli paralelka. Čudno, vsaj je težje ravnati z dečki celó neznanimi, nego z dijaki-osmošolci že do cela znanimi!

Kar se tožari o šolskih sobah na nižji gimnaziji, velja malodane o vseh tudi na višji, da so pretesne, malo zračne, nepristojne. Kako to, — pravijo starejši gospodje, — vsaj so nekda imeli jih n. pr. v logiki in fiziki tudi po 70—90 učencev, in se niso pritoževali o sobah? Pomniti je, da človeški rod sploh slabi in hira. Razven tega so imeli nekda dopoldne in popoldne samo po dve uri šolo, ob torkih popoldne in ob četrtnih celi dan prosto, mnogo manj pisarjenja, pa veliko več počitnic mej šolskim letom itd. Ako že morate biti obé gimnaziji pod jedno streho v sedanjem poslopju, naj bi se javna knjižnica preselila drugam, in naj bi se tista „bajta“ med šolsko in Mahrovo hišo prezidala ter z dvoriščem vred vravnala za gimnazijo. Pač je sramota za Ljubljano, da nekda vojaška, leta 1848 dijaška narodna stražnica še vedno nečedna stoji na tako očitnem mestu!

O novi nižji gimnaziji je koncem šolskega leta

slovensko občinstvo zelo pogrešalo navadnega šolskega izveštja iz premnogih obzirov, in slavno ravnateljstvo naj v tem nikar ne posnema c. kr. učiteljske pripravnice. Primerno izveštje — brez tistih preučenih razprav, katere malokdo prečita, — ne bi stalo mnogo; nekaj bi se ga prodalo, in gimnaziji ne bi se moglo očitati — tihotapstvo! V prihodnjem izveštju naj slavno ravnateljstvo privzame tudi važnejšo zgodovino prvega šolskega leta; dotlej pa naj se priobči nekako poročilo o novem zavodu in njegovih dijakih po časnikih, kar bode slovenskemu občinstvu na radost. Gimnaziji sami gotovo na čast in v korist!

Prorok v Hebu.

Govorili smo že na drugem mestu o govoru, katerega je govoril dr. pl. Plener v Hebu. Neki antisemit piše o njem: Veliki avstrijski državnik, pl. Plener mlajši, je osrečil svoje volilce, 24 svetovalec hebske trgovske zbornice, s posebnim govorom; vsi židovski časniki so zagnali slavospev modernemu Pitiji avstrijskega manšesterstva. Seveda so izjave vednega ministerskega kandidata jako proške; človek ne vé prav, kaj hoče končno povedati. A za vse to se ne zmeni židovski mob, ker vé, da je Plener zvest pristaš Rothschildov, Hirschev, Königswartrov itd. To je dovolj, da ga slave kot proroka.

Toda zadnji Plenerjev govor je bil jako medel. Govornik je sam čutil, da njegova stranka danes še ne vlada v Avstriji, ob enem pa povedal, da židovski liberalizem zataji začasno vsa svoja načela, vso preteklost, da le pride na krmilo, do državnih jaslí. Taki so torej ti ljudje! Kako strupeno in zlobno so njihovi listi leta in leta pobijali in obrekovali Taaffejevo vlado. Vsako sredstvo jim je bilo dobro. A danes pl. Plener ponižno krivi hrbet pred grofom Taaffejem, njegovi tovariši pa se prilizujejo in sladkajo okoli ministerskih sedežev, katere bi radi zasedli.

Še grše pa je, kar liberalna stranka počenja nasproti katoliškemu visokemu plemstvu. Kako zaničljivo so židje vedno pisali o katoliški cerkvi in konservativnem plemstvu. Gospod Plener pa dobro vé, da njegova stranka sama nema večine. Zato se je v svojem govoru dobričal tudi „fevdalnim klerikalcem“ ter jim ponujal prijateljstvo. Prepričani smo, da je ves trud njegov brezuspešen, ker zgodovinsko plemstvo ima več politične značajnosti, kakor sodijo Plener in njegovi satrapi.

Tudi o grofu Taaffeju se pl. Plener jako moti. Grof Taaffe je jako ljubeznjiv nasproti nemški levici, morda jo še povabi na političen ples v zbornici, ali pl. Plener ne bode nikdar sedel poleg njega na ministerskem sedežu.

Borba za slovensko šolo.

S Koroškega, dné 14. sept.

(Dalje.)

Rabil je deželni šolski svet, da je le našel razlog, po katerem je mogel odbiti prošnjo, isto sredstvo, koje je že prej uporabljal nasproti šentjakovski občini: Obrnil se je do deželnega odbora, ki mu je sevé z veseljem pomogel zoper slovensko šolo, — ta največji strah nemških liberalcev.

Prav čudni in jalovi so pa uzroki, katere navaja deželni odbor. Naša misel je, da se ima deželni odbor — tudi koroški — ravnati po obstoječih postavah, ki vsaki narodnosti jamčijo pravico, da sme svojo deco odgojevati in šolati na podlagi materinščine. A zdi se, da ti zakoni ne veljajo za nas koroške Slovence, in da niso obvezni za naše deželne odbornike, ki se ravnaajo po svojem subjektivnem, liberalnem „prepričanju“.

Govoré tudi o velikih uspehih teh nemških šol! No, kakšen je ta sad, o tem se je že toliko govorilo in pisalo, da se človeku malone studi opevovano o tem govoriti. Ves sad naših šol je, da otroci zapuste šolo pol krop, pol voda, — pol Slovenec, pol Nemec, — a ne znajo ničesa! Če libe-

LISTEK

Nedeljske misli.

XL.

Veseli in žalost sta mnogokrat nejednako razdeljena. Kdo našteje vse „narodne“ praznike, katere smo že letos praznovali v blagor naroda; kdo preračuna, koliko vina je poteklo in koliko prazne slame se je prematilo ob teh praznikih za osebno slavo! In danes po minulih slavnostih? Samo šumi nam še po glavi odmev navdušenih napitnic in živahnega ploskanja, a v kratkem se bode i to izkadilo iz glave. Gotovo v trajnejšem spominu pa ostane našemu g. Gustelju 10. dan tekočega meseca, ko je dobil brzójavno vest, da je pogorel, ne da bi bil zavarovan. Spreletel ga je mráz in sapa mu je zastala, ko je začul nesrečni glas, da ga je plašljivi politični Rozinante vrgel na vse štiri v graben, ker se ga ni bil prav oklenil. O nesreč nesreča! Zgubil je naš gospod Gustelj podplat, s katerim je pretíl, kakor je pravil nekemu uradniku v Kranju, prepočasnim gospodom deželnim uradnikom. Ne bode še „luftal“ deželni, še manj pa državne uradnike, v svoji visokončeni glavi pa bode sestavil ternó 1, 3 in 48, in poplačani bodo vsi litri in literčki.

Sicer pa stoji Bohinjsko jezero vedno še mirno na starem mestu. Bohinjeci so ostali stari kremeniti možje, čeravno jim je gospod Gustelj v pismu z znamko 5 gld. sporočil, da so čez noč postali babe, nekdo pa je še vedno vesel svoje kobilice, čeravno so mu gospod Gustelj odrekli premijo, in da se tudi jaz malo porađujem, stavlí bodem na Trst 1, 3 in 48.

S takimi prazniki in agitacijami smo se pretolkli do lepe jeseni in danes presušamo mijazmov polni narodni zrak, ki nam je letos prouzročil mnogo vihnih dní.

Letošnja jesen nam obeta soloh več, kakor druge navadne jeseni, kajti pobratili in zjediniili smo se v njeni kratki dóbi že z brati Čehi na njihovi razstavi, z brati Hrvati na zagrebški izložbi, in ako se nam posreči, da izložimo ali vsaj razstavimo tudi mi vse svoje zanimivosti, pobratimo se lahko jeden pot Slovenci ter si prihranimo precej novcev za železnico na račun pobratimije, dočim si zaklepamo doma drug drugemu duri pred nosom. Nekateri trdijo, da je kriva naše narodnostne in osobne „nestrpiljivosti“ moderna in svetovna bolezen „nervoznost“, ki zasaja tudi pri nas vedno globočje svoje korenine.

To našo bolezen je spoznal, kar je naravno, zopet naš nasprotnik Nemec, ki „knajpa“ v sloven-

skem Kamniku naše razburjene živce in oživlja tudi že nekoliko pozabljeno narodno pesem, „da v Kamniku se človek lahko nemški nauči“, ker hodijo, pristavljamo mi, „Knajpovci po trgu bosí“.

V istini „izbosilo“ se nas je že v prvem letu kamniškega Knajpovega zdravíšča mnogo Slovencev, a še več tujcev, ki odhajajo baš sedaj križem sveta z zavestjo, da se v našem Kamniku tudi „bosim“ ne godi krivica in da je idilični Kamnik pravi Tuskulum vsem, ki vedó ceniti krasno prirodo, bistri zrak, hladno vodo in poštene račune.

Ker že govorimo o „bolnih živcih“ in „bosih podplatih“, zamolčati ne smemo smešnice, ki se je pripetila zadnje dni nekemu Knajpovemu častilecu v kamniških toplicah.

Neki gospod z Gorenjskega, ki se je tudi knajpal več tednov v kamniškem zraku, ob nedeljah pa redno odhajal domov, ukazal je neko soboto popoldne svojemu hlapcu, ki je prišel z vozičkom po nj, naj le počasi dalje vozi, kajti on hoče hoditi nekaj časa bos po stranskem potu; ob enem pa je naložil svoje črevlje hlapcu v voz. Ko prisede uro pozneje „bosí“ gospod v koleselj, pozabi v svojem Knajpovem navdušenju svojih svetlih črevljev ter se jih domisli — stoprav blizo doma. A kako se prestraši, ko se prepriča, da je hlapec izgubil med potom — svetlo njegovo obuvalo.

ralci to smatrajo za sad, vreden velikega truda in velikih stroškov za šolo, — slobodno jim!

Dne 20. julija 1890. leta je vložil krajni šolski svet z občinskim zastopom vred priziv na vikoko c. kr. učno ministerstvo. V tem prizivu poudarja:

„To, da vis. c. kr. deželni šolski svet niti jednega postavnega vzroka za svojo nepovoljno razsodbo ni mogel navesti, je najsijajnejši dokaz, da ta razsodba v postavi ni utemeljena. Kar se zdi vis. deželnemu odboru dobro, vendar ne more bit merodajno za vis. deželni šolski svet. Za tega so v prvi vrsti kot nepremakljivo vodilo merodajni državni osnovni zakoni. Po teh zakonih imamo pa nedotakljivo pravico, varovati in gojiti svojo narodnost in svoj jezik. Nam, oziroma našim otrokom, mora se dati prilika, da se, ne da bi se morali priučiti drugemu deželnemu jeziku, izurijo v svoji materinščini.

Te državna osnovne zakone morajo oblastva spoštovati, in proti njim ne veljajo udobnostni uzroki. Postava sama, in ne drugi postranski uzroki, ima odločevati pri takih prošnjah.

Pa sploh tudi ni takšnih uzrokov in ozirov, po katerih bi bila naša prošnja neprimerna. Ako vis. deželni odbor koroški méní, da je znanje nemščine za nas naravnost potrebno, to še nikakor ni dokazano. Pa tudi ne gre za to, temveč samo za to, je li naša prošnja postavno utemeljena.

Zá-se smo dosti moške, da spoznamo, kaj je za nas potrebno, kaj ne, in v tem oziru ni treba nobene skrbi ali varstva! Vsekako čudno je pa, da mora ravno za nas znanje nemščine biti tako potrebno, dočim se Nemci v našem obližju po svojih šolah za slovenščino nikakor ne zmenijo! Slovenščina v njihovih šolah ni niti neobvezen predmet. Pa tudi nismo tako izključljivi, kakor naši nemški sosede, — hočemo se nemščine priučiti, in želimo, da se nemški jezik uvede kot učni predmet v določenih razredih.

V našem slučaju sploh tudi ni bilo treba povpraševati deželnega odbora koroškega, kajti postava določuje, naj se deca poučuje v materinem jeziku, — in le to je negotovo, v kolikor naj se uči drugi deželni, to je, za nas nemški jezik.

Da se za pouk v drugem deželnem jeziku nikoli ne sme toliko skrbeti, da postane on učni jezik, materinščina pa le učni predmet, ki se v višjih razredih do čela odstrani, — o tem se ne more dvomiti. V ostalem pa ménimo, naj se na našo prošnjo ravno toliko ozira, kakor na mnenje vis. deželnega odbora. Mi moramo ljudsko šolo vzdržati, in le za ljudsko, ne za mestno šolo gre v tem slučaju.

Odlok, kateremu se s tem ugovarja, pravi, da bi se čisto izključilo učenje nemščine, ko bi dovolili namerjeno premembo. Vkljub temu je pa vis. deželni odbor prepričan, da se pri sedanji vravnavi šol otroci morejo priučiti obema deželnima jezikoma.

Če se od četrtega leta začneš nemščina po dve uri na teden poučuje, bodo se naši otroci — da se le umno poučuje — gotovo toliko naučili,

kolikor potrebujejo. Vis. deželni odbor tedaj sam dá spoznati, da naj bode poglavitna težnja naših šol, da se mladina, kolikor le možno, nemščine priučí, ter „implicite“ tudi trdi, da bi se naši otroci naučili premalo nemščine, ko bi se nemški jezik še le od četrtega leta, in samo kot učni predmet, poučeval. Vršiti se mora tedaj pouk nemškega jezika na škodo materinščine!!

Proti temu se pa branimo in bomo se branili z vsemi postavnimi sredstvi. Zato udano prosimo: „Naj blagovoli slavni okrajni šolski svet ta priziv izročiti vis. deželnemu šolskemu svetu, ki naj ga vodi do vis. učnega ministerstva, katero se prosi, naj naši, po postavi utemeljeni prošnji v polni meri ustreže.“

Tehtni razlogi temeljitega priziva, ki prav odločno zavrača vse nasprotne trditve, s katerimi se dela proti slovenski šoli, bōdli so močno v oči celovške liberalce. Zbali so se, da bi slavno ministerstvo, prepričano po prizivu, da obstoječa šolska vravnava nikakor ne ustreza potrebam ljudstva, ustreglo prošnji in šolo postavilo na jedino pravo, to je, narodno podlago. To pa je deželni šolski svet hotel zabraniti, in poslužil se je v to sredstva, koje je i ináče pri sličnih prošnjah uporabil prav z vspehom. Priziv se sploh ni odposlal na Dunaj!

V kolikem se tako ravnanje vjema z „liberalizmom“, o tem nočemo govoriti. Ta slučaj kaže, na kak način si oni ohranjujejo svojo moč in veljavo, in kako le z nestrpno silo terorizirajo neljube njim Slovence!

Sedem mesecev je ležal priziv blatske občine pri deželnem šolskem svetu v Celovcu, ne da bi prosilec vedeli, kaj se je z njim zgodilo. Še le dne 24. februarija 1891. leta dal je velikovski okrajni svet krajnemu svetu v Vogrčah na znanje, „da se priziv vogrškega krajnega šolskega sveta in zastopa blatske občine sploh ni predložil c. kr. ministerstvu, ker so se v tem času prenaradili učni načrti za slovenski pouk na ljudskih šolah koroških.“ (Konec slēdi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. septembra.

Notranje dežele.

Verska šola. Poslanec Karlon je na volilnem shodu v Deutsch-Landsbergu izjavil, da so se konservativci z Liechtensteinovim predlogom malo prehiteli. Dosegli bi bili več, da so ga stavili pozneje. Velika napaka je pa od njih bila, da se je odlašalo prvo branje omenjenega predloga. To je škodovalo ugledu konservativne stranke. Največja napaka je pa bila, da je katoliška stranka dovolila, da se je stvar odstavila z dnevnega reda, ne da bi se ji bilo dalo kako nadomestilo. Vladna predloga nikakor ni ugajala katolikom. Vlada se je pa bala, da zmagajo katoliške težnje, ko so se škofove izreki za versko šolo. Zaradi tega je pa razpustila državni zbor. Več zaslužnih konservativnih poslancev je vlada poklicala v gospodsko zbornico ali pa jim dala visoke državne službe, da se le v zbornici poslancev ne morejo poganjati za versko šolo.

Madjari in Slovani. Pojavi slovanske zjemnosti v Zagrebu in Pragi neso Madjarom po volji. Da na vso moč zabavljajo razni bodimpeštanski listi, to je umljivo samo po sebi in mi bi tega niti ne omenjali. Pomenljivejša je pa, da je tudi vladni „Nemzet“ izpregovoril o tej stvari. Pred vsem glasilu ogerske vlade naglašá, da je hrvaško pravo le del ogerskega prava. Potem se pa izraža proti zjedinenju Dalmacije s Hrvatsko. Nazadnje pa preti s premembo notranje politike v obeh državah polovicah, če se bodo nadaljevale slovanske demonstracije. Po mnenju vladnega lista tako premembo zahteva vnanja politika. Mislimo, da je pač od pretenja vladnega lista do dejanj še daleč, ali vsekakor moramo Slovani biti na vse pripravljeni. Madjari imajo velik vpliv. Znano je, da so s svojim vplivom o svojem času vrgli grofa Hohenwarta. Gledati je treba, da s pomočjo Madjarov ne zleze Plener na krmilo. V Budimpešti gojé velike simpatije do naših levičarjev.

Nemški državni jezik. V poslednji številki „Kritische Revue aus Oesterreich“ objavlja Poljak Szezepanowski obširno razpravo proti nemškemu državnemu jeziku. Dosedaj se še nobeni vladi ni zdelo potrebno, postavnim potom uvesti nemški državni jezik. Neresnična je trditev, da je nemščina kedaj v Avstriji bila državni jezik. V Galiciji bi poljščina imela več pravice biti državni jezik. Sicer pa načelo narodne enakopravnosti izključuje vsak državni jezik. Tudi na Ogerskem ni jedinega državnega jezika, kajti na Hrvatskem je uradni jezik hrvaški. Za nemški državni jezik v Avstriji ni mesta.

Vnanje države.

Srbija. Proti jednemu uradniku pri železniškem ravnateljstvu v Belem Gradu se je bajé začela preiskava, ker je nekemu konzulatu preskrbel statistične podatke o železnicah. Pa tudi v Nišu se je pripetil bajé podoben slučaj. Mej železniškimi uradniki torej ni vse v redu.

Rusija. Načelnik azijskega oddelka ruskega ministerstva vnanjih stvari grof Kapnist je odlikovan z redom sv. Ane I. vrste. Zanimivo bi bilo vedeti, je li dobil red za kake posebne zasluge, ali je pa to le jedno onih navadnih uradniških odlikovanj v Rusiji. Kakor znano, ima v Rusiji vsak uradnik na gotovo število let že nekako pravico do odlikovanja. Sploh pa v nobeni državi z redi neso tako radodarni, kakor v Rusiji. Nekateri visoki dostojanstveniki že redov nositi ne marajo, ker je to že prenavadna stvar. — Tudi letos je Rusija k vajam ob zapadni meji poklicala mnogo polkov iz srede Rusije. Govori se zopet, da se vsi ti polki ne bodo več povrnili v poprejšnje garnizije. Tako so Rusi zopet na tihem pomnožili znatno svoje vojne sile ob meji. To se že godí več let. K vojaškim vajam pridejo polki, ki se več ne vrnejo v sredino države. Rusija bode tako brez vse mobilizacije imela dovolj vojnih sil ob meji, da začne vojno, kedar se jej bode zdelo ugodno.

Turčija. V Carjigradu vidno prevladuje angleški vpliv. Da sultan ni brez vzroka odstranil Kiamila paše, je pač jasno. To pa Angliji ni ugajalo in sultan si sedaj prizadeva, da bi popravil ta korak. Nakrat sevéda Kiamila za vezirja ne more narediti, ali pokazal mu je svoje zaupanje s tem, da mu je nakazal trideset tisoč pijastrov mesečne pokojnine.

Danska. Mej Rusijo in Dansko se je bajé sklenila neka pogodba. Danci bodo pomagali Rusiji v vojni proti Nemčiji, zato bode pa Rusija skrbela, da se jim povrne Šlezvik in Holstin. Tako poročajo

(Dalje v prilogi.)

Kaj je storiti v tej zadregi?

„Poženi, Janez, bodem pa od zadaj v hišo stopil,“ tolaži gospodar prestrašenega hlapca — in Janez je pripeljal v istini bosega svojega gospoda domov, ob cesti najdene črevlje so pa prihodnjo nedeljo pri sosedni župniji vrgli čez prižnico.

Takova je nebosa epizoda iz bosih topline kamniških, kateremu želimo tudi v bodoče mnogo bosih gostov in nekoliko manj pri nas že izbosene nemščine. Sswiftijanec.

Sprehodi po praški razstavi.

Napisal Tinetov Grga.

VIII.

Kakor je bilo pričakovati, obnesla se je tudi gospodarska razstava izredno dobro. Za to stroko, katera je prav za prav prvotna podlaga gmotnemu blagostanju v deželi, odločili so skoraj ves severni konec spodnjega dela. Ako se tej prišteva v prejšnjem omenjena sadjarska, vrtnarska in pa plemenitaške razstave, zavzema ta stroka blizu četrtno celega razstavinega prostora.

V glavnem večjem poslopju razdeljeni razstavljeni predmeti v strogo poljedelske in v izdelke kmetijskih obrtov. Udeležilo se je tu poleg brez-

številnih posameznikov nad šestdeset gospodarskih ter kmetijskih bralnih društev in nad štirideset gospodarskih šol. Društva in zavodi so posebno čebelarstvo in sviloprejšstvo lepo vredili; razkazujejo se dotični pridelki: med, satovje, kokoni, poskušnje opredelih svilnatih nitij, iz domače svile tkani robci, raznotere potrebščine in orodja k tema posloma, vmes tudi nove iznajdbe, dalje statistični izkazi iz teh strok, tabele, modeli itd.

Velik del namenjen je tudi vinorejski razstavi. Kar stolpi steklenic domačega vina so nakopičeni po po sredi dvorane, zraven pa vsake baže orodje, katerega se vinorejec poslužuje. Kakor se strokovnjaki nadejajo, bode v kratkem vinoreja po deželi tako napredovala, da se bo sedanjí letni pridelek (osem tisoč hektolitrov) več ko podvojil, in se bo Češka med vinske dežele smela šteti, kar se do sedaj še ne more, le da je pridelek, kar ga je, vseskozi izvrstna kaplja.

Od navadnih poljskih pridelkov sta dva, po katerih slovi dežela kot prva, to sta krompir in čebula. Tega blaga je tudi mnogo poskušenj v razstavi.

Kaj podučljivi so tudi uzorci nešteti žitnih poskušenj in drugih rastlin. Ob steni so prilepljene slame z korenino vred; korenina je po navadi skoraj enako dolga kakor slama, malo spodej je šopek do-

tičnega klasja, pod tem na klopi v stekleni posodi zemlja, v katerej je rastlina zrastle, spredaj pa peharček omlačnega zrna ali semena; tu se na sto izgleh vidi, katera tla so za največjo slamo, kake baže seme za najbogatejši klas, katera lega temu, katera drugemu žitu ugaja itd. Ker po Českem z malimi izjemami zemlja skoraj vse rodi, kar naše dežele sploh donajajo, in vsakega zadostna poskušnja, navadnega in odličnejšega pridelka, je lahko misliti, koliko se tu vidi. Med tisočerm drugim je na ogled tudi zbirka domačega tobaka.

V odseku za kmetijski obrt so razstavljene stvari, izdelki in orodje, tikajoče se pivovarništva, žganjarstva, fabrikacije mila, šokolade, voska itd. Z neverjetno velikostjo pa se odlikuje od sodarske zadruge v Pragi razstavljen sod, ki drži 620 hektoli ali 1100 veder. Ko bi bila ta posodica še malo večja, spraviš vanjo ves enoletni pridelek dolenjskega cvička, torej je skoraj tako velika, kakor vsi dolenjski sodi skupaj. Toda brez šale, pet metrov dolg, ravno toliko širok, z obroči in podstavkom vred čez stošestdeset starih stotov težak sod, to je pač nenavadna velikost; samo dōge tehtajo nad 120 starih stotov. Izdelali so ga v dveh mesecih in po razstavi bodo ga do vrha z vinčkom napolnili, ker so ga že prodali za 4600 gld.; kupil ga je neki vino-tržec.

(Dalje slēdi.)

francoski listi. Opazilo se je pa tudi letos, da pri danskih vajah kot francoski pooblaščenec ni bil kak navaden častnik, temveč neki general. Francoski poslanik v Kodanju je bil tudi večkrat pri cesarju v avdijenci. Vse to so stvari, ki Nemcem napravljajo strah. Poleg tega pa danski list „Tidende“, ki velja za dvorno glasilo, poslednji čas jako sovražno piše proti Nemčiji.

Nemčija. Napitnico nemškega cesarja francoski in italijanski listi mnogostransko razpravljajo. Take nevolje pa v Parizu ni vzbudila, kakor je bilo pričakovati. Nekateri listi mislijo, da cesar hoče s takimi govori le to doseči, da se strasti ne poležejo. „Liberté“ piše, če Nemci še sedaj neso pozabili dogodkov 1813. leta, kako bi bili mogli Francozi že pozabiti, kar se je 1870. leta godilo. „Jour“ pa misli, da cesarjev govor le dokazuje, kako Nemce jezi, da sta se Francija in Rusija približali. Laški „Opinione“ sklepa iz cesarjevega govora, da je položaj jako napet. Cesar se je sedaj preveril, da se z zmernostjo in miroljubnostjo ne dá sprava doseči. „Riforma“ tudi zmatra govor za dokaz, da je evropski položaj vedno bolj napet in da je mogoče, da v kratkem pride do evropske vojne.

Chile. V Valparaisu je bila te dni tridnevna slovesnost povodom zmage kongresorcev. Vse prodajalnice so bile zaprte.

Izvirni dopisi.

Iz Prage, dné 16. septembra. (Mladočeški shodi. — Pesimizem v češkem slovu. — Minolo nedeljo se je vršilo na Češkem več javnih volilnih shodov, na kojih so poročali mladočeški poslanci o svojem delovanju. V Mladi Boleslavi imel je veliko besedo poslanec E. Špindler, koji se je izjavil, da fundamentalni članki niso bili prava oblika v dosego češkega državnega prava, da z radikalizmom ničesar ne bodo dosegli Čehi, da je treba pasivno politiko pobijati in končno, da je bil znani govor dr. Vašaty-ja v državnem zboru proti trozvezi neumesten. Shodu je prisostvovalo tudi nekoliko Staročehov, med njimi starosta mesta g. dr. Pavlousek, ki je najostreje obsojal in bičal mladočeško politiko.

V Kostelci nad Orlo je govoril poslanec Sokol, koji je izražal željo, naj se Čehi poprimajo pasivitete. — V Beneševem je pa govoril dr. Engel, kojemu so volilci izrekli zaupanje; istotako se je i drugim poslancem na shodih izreklo zaupanje. — V Prerovem na Moravskem je pa sklical „Občanski klub“ velik ljudski shod, na kojem je med drugimi govoril dr. Stranský o političkem položaju. Govor njegov je bil poln napadov na poslance. Vsa mizerija — rekel je dr. Stranský — v koji tiči češki narod na Moravskem, ima svojo podlogo v tem, da se imajo poslanci za svoje mandate zahvaliti — duhovščini in c. kr. okr. glavarjem. Češki poslanci na Moravskem nimajo nikogar za seboj in so podobni hromcem z berlami; jedna berla je — župnik, druga okrajni glavar. Konzistorija v Olomucu in v Brnu, koja uradujeta nemški in latinski, sta Šromove (staročeške) stranke. Veliki inkvizitor moravski je dr. Pospíšil, čegar cenzuri so podvrženi vsi volilni oklici in kandidatne listine. Dr. Mezník in sodrugi samo radi tega niso hoteli vstopiti v mladočeški klub, ker le ta neče poslušati duhovnikov. In v tem smislu šlo je to dalje, končno se je vendar zdelo vse klobosanje vladnemu komisarju predebelo ter je razpustil shod, kar je prouzročilo med Mladočehi veliko razburjenost.

Za spomenik Nerudov se mnogobrojno stekajo prispevki, istotako za njega ustanovo. Pri tej priliki hočem še nekoliko svoj opis o Nerudi v jednom prejšnjih dopisov popolniti. Časnikarji smo, kakor trdi dramatična predpoda, Konrad Bolz, lik žito v málinu časa, koje izgine brez sledu. Koliko véde, moči in vztrajnosti se potroši, predno zagleda beli dan jedna številka časnika, in drugi dan ni duha ni sluha po njem. In kakor z delom njegovim, tako godí se tudi časnikarju. Ako mu bleđa smrt ustavi peró, položé ga brezútno v grob, in svetovna povestnica, za koju se je trudil neumorno, prede dalje nitke svoje. Koje je hvalisal in učinil velike, z milostivim kimanjem se poslové od njega, koje je v službi javnosti napadal, kolnejo mu še v grob. Nerudi se bolje godí, kajti on ni bil samo žurnalist, temveč i pesnik, in slednjemu je osigurana neumrjočnost.

Kdor hoče pa pisati literaturo kacega naroda, dobro mora biti več njega povestnice, a tudi sosednih narodov. Pri vsaki literaturi mora se uvažati psihologiški hip. Nedavno so Nemci kar strmeli nad

izjavo svojega literarnega zgodovinarja, Konrada Albertija, koji je izdal v Lipsiji na svetlo spis: „Die Natur und Kunst.“ V njem piše doslovno: Nemčija je dežela pijancev, igralcev, zaspancev in dežela poličev. Nemčija pusti umetnike svoje bodisi umirati glada, ali je pa zapirajo v norišnice. Nemčija pada v surov materijalizem, v kojem je nastal upadek umetelnosti, — v Nemčiji namreč po Sedanu! Slovstvena produkcija na Nemškem upada vsled neizmernih vojskinih zmag. Dočim je bila Nemčija raztrgana, poteptana od vojev francoske revolucije, imela je največje pesnike, imela je svojo klasično dōbo. Ko je bila Laška politično najbolj razkosana, porodila je Danteja, in pesnik sam, zapleten v političke boje, nosil je v sebi nebesa in pekel, le tako je nastala divnokrasi „Divina comedia“.

Ko je bil nemški narod ne samo političko, temveč versko razdvojen, in vsled racijonalizma skoro priveden do obupanja, tu je šinila iz duše Goethejeve največja pesen: „Faust“, obraz večno mislečega, a nikoli pomirjenega človeškega duha. Ko je bila Evropa poteptana z napoleonskimi vojskami in preplavljena z človeške krvi, in ko je bil pri Waterloo na veke potr t demon prevrata, pesnikoval je na bojišču mladostni Byron, s svojo srčno krvijo skoval je pesen na „Waterloo“, ki grožno preveva telo in srce.

Vsaka dōba dela in poraja svoje pesnike. Čm bolj je zmedena, čim strastnejša, tem bolj vpliva na občutljivo pesniško srce. Ta dōba ga takorekoč poišče, ona ga probudi. Dōba stvori pesnika, ne pesnik dōbe; ista se je godila pri vas Slovincih z Vodnikom in Prešernom. Radi tega Sedan na Nemškem ni mogel več probujati pesnikov. In taka je tudi v ljubezni. Dokler človek hrepeni po nedosežni ljubi, kuje — verze; ali ko jo privede na svoj dom, ohladi se in prestane to hrepenenje.

V koliko je 1848. leto vplivalo na Čehé, o tem bode stoprav pisal bodoči češki kulturni zgodovinar. Ugovarjati se ne dá, da je to leto probudilo i Nerudo, ki je z neizprosno nogó poteptal ta črvivi josefinski svet in vse, kar je bilo v zvezi z njim. Toda posledice Nerudovega delovanja so danes na Češkem jako občutljive. Njegov oster in pereči dovtip ni uničil samo črvovine in gnilobe na narodnem telesu, on se je zagrizel i v zdrave organe in ima za posledico skoro še hujo bolezen: pesimizem. Kaj je torej sedanji češki literaturni naraščaj? Odkrito vam povem: sami literarni pesimisti in — nihilisti!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. septembra.

(Presvetli cesar) je včeraj dopoldne v Miramaru vsprejel ces. namestnika viteza Rinaldinija, popoldne ob 4. uri 30 minut pa se je s posebnim dvornim vlakom odpeljal v Schönbrunn. V Ljubljano je prišel vlak točno ob 8. uri zvečer in obstal 7 minut.

(Iz Gorice) se poroča: Včeraj dopoldne je imela c. kr. kmetijska družba v mestni dvorani slavnostno zborovanje, kateremu je predsedoval pokrovitelj razstave, nadvojvoda Karol Ludovik. Najstarejši član družbe odvetnik dr. Karol vitez Doliac je čital temeljito razpravo o delovanju družbe v 125 letih njenega obstanka. Ob 1. uri popoldne je bil obed pri grofu Karolu Coroniniju, katerega so se udeležili nadvojvoda-pokrovitelj, grof Franc Coronini, knez Egon Hohenlohe in dvorni odvetnik Sbisa. Ob 4. uri se je nadvojvoda odpeljal z vozom po soški dolini, da si ogleda škode vsled zadnje povodnji.

(V goriški razstavi) je med drugimi predmeti jako zanimiva in poučna zbirka gozdarskega ravnateljstva za Koroško, Kranjsko, Primorsko, Dalmacijo in Goriško. Kranjska kmetijska družba je izločila skupino otlo prepariranih rib in ptičev, ki so škodljivi ribarstvu. Poljedelsko ministerstvo pa je razstavilo postvri iz Idrije.

(Blagotvorna darila.) Novoimenovani župnik trnovski g. Ivan Vrhovnik je izročil magistratu povodom nastopa svoje službe, pri čemer je opustil običajno svečano inštalacijo, sto goldinarjev in polovico tega zneska opredelil družbi sv. Cirila in Metoda, polovico pa ubogim župe trnovske. Istotako je odbor za slovesni vsprejem novega gospoda župnika, ki je odklonil vsak vsprejem, izročil magistratu radovoljne doneske nabrane v ta namen, znášajoče sto osemdeset in osem

goldinarjev 68 novčičev, češ, da dobōdi sto goldinarjev družba sv. Cirila in Metoda proti temu, da postane župa trnovska pokroviteljica ti družbi v eni podružnici ljubljanskih, ostanek pa da bodi razdeljen med uboge župe trnovske. Magistrat je danes razdelil navedena darila ubogim po nasvètih dozdanjega gospoda župnega upravitelja trnovskega in pristojnega gospoda oskrbnika ubogih.

(Štajerski deželni odbor) bode v prihodnjem zasedanju predložil načrt premembe deželne uprave. Kakor se čuje, zahteva deželni odbor večje pravice nasproti okrajnim zastopom, mej drugim tudi da se vpeljejo kazenske določbe.

(„Amerikanski Slovenec“) se imenuje nov političen list, ki je dné 3. septembra t. l. prvič izšel v Čikagi. Izhajal bode vsak četrtek na veliki pōli ter skušal v ameriških Slovincih, kakor piše, gojiti spoštovanje do sv. vere in ljubezen do materinega jezika. Stal bo za Ameriko 2½ dolarja, za Evropo 3 dolarje. Izdajatelj in vrednik novemu listu je g. Anton Murnik.

(Cepljenje kōz.) Na podlagi ukaza naučnega ministerstva zahtevajo letos šolska oblastva pri vsprejemu novih učencev v ljudske šole spričevalo o stavljenih kozah. Otrokom, katerim še neso bile stavljene kozé ali neso prestali naravnih kōz, se bodo stavile.

(Umrli) je v nedeljo, 13. septembra, čast. gosp. Franc Slavič, župnik pri sv. Bolfenku poleg Biša, duhovski svetovalec, v 72. letu. Rodil se je 11. januarja 1820 pri sv. Barbari v Slov. Goricah, v duhovnika posvečen 28. julija 1844. Bil je uzoren, za vse dobro vnet duhovnik. Od leta 1862 do svoje smrti je pastiroval pri sv. Bolfenku, kjer je župnišče na novo postavil, cerkev tako predelal in olupal, da zavzema častno mesto med mnogimi lepimi cerkvami Slov. Goric. Slovo mu je govoril sosedni župnik sv. urbanški, pogreb je vodil bolfenski rojak, veliki dobrotnik sv. bolfenske cerkve, in prijatelj rajnkega, slavni gosp. dr. J. Muršec iz Grada, okoli katerega se je uvrstilo 22 drugih duhovnikov. Naj v miru počiva!

(V knezoškofjsko deške semenišče „Collegium Aloysianum“ v Ljubljani) so za šolsko leto 1891/92 na novo vsprejeti: Nastopni dijaki V. gimnazijskega razreda: Josip Demšar iz Škofje Loke; Jurij Kržišnik iz Bukovega Vrha pri Poljanah; Rihard Sušnik iz Škofje Loke. — V IV. gimnazijski razred: Franc Majdič iz Čemšenika. — V III. gimnazijski razred: Ivan Bakovnik iz Hotemaž, fare šenčurske; Franc Brezic iz Horjula; Franc Gabrček iz Holmea; Ivan Illec iz Goriče Vasi pri Ribnici; Ivan Juvan iz Srednjih Gamelnjov, fare Šmar in pod Šmarno Goro; Jakob Kalan iz Dobrave pri Kropi; Mihael Kogovšek iz Dravelj, fare St. Vid pri Ljubljani; Lavrencij Lah iz Nasovič pri Komendi; Andrej Magajna iz Dolenjih Vrem pri Divači; Ivan Miklavčič iz Škofje Loke; Jak. Razboršek z Dobrlevega, fare čemšeniške; Fr. Sever iz Škofje Loke; Ignacij Zaplotnik iz Letenic, fare Goriče.

(Posebni slovensko-hrvatski vlak v Prago) gre v ponedeljek, dné 21. t. m. V Prago pride dné 22. t. m., dné 23. ob 9. uri dopoldne je sestanek pred razstavo, pozdrav izložbenega odbora in ogled razstave. Ob polu 1. uri skupni obed v salonu plzenjske restavracije, kjer se bodo dobile vslopnice za gledališče; obisk gledališča ob 7. uri, po gledališču večerja v restavraciji „Choderů“, Ferdinandote ulice št. 60. Dné 24. ob 8. uri sestanek v kavarni „Slavije“ nasproti gledališču, odtoč odhod v novi in stari češki muzej, ob 11. uri v magistratno palačo. Ob polu 1. uri skupen obed v „Meštanski besedi“, popoldne ogled razstave, zvečer „fontaine lumineuse“, nato koncert. Dné 25. septembra ob 8. uri jutraj sestanek v kavarni „Slavije“, odtoč odhod na Hradčane, in opoldne obed na Žofinskem otoku. Popoldne ogled mesta, Rudolfinuma ali razstave. Zvečer v restavraciji „Hrabah“ tamburaši. Dné 26. se pričnó cesarske slavnosti.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) doposlal je gosp. Sušnik 4 gl. 50 kr. „kot donesek vesele družbe v kamri v Škofjiloki.“ — Najiskrenejša zahvala! — Veseló se spominjaj se bēde sobratov. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Živinska kuga na Štajerskem.) Ker se je kuga v gobeih in na parkljih že v 11 političnih okrajih na Štajerskem, namreč: Bruck ob Muri, Celje,

Deutschlandsberg, Gradec, Judenburg, Leibnitz, Leoben, Lietzen, Maribor, Brežica in Slov. Gradec, razširila, prepoveduje deželna vlada kranjska uvažanje ali vpeljavo parkeljate živine iz navedenih okrajev na Kranjsko. Iz ostalih neokuženih okrajev na Stajerskem je dovoljeno tako živino, spolnovaje zakonita določila, na Kranjsko uvažati.

(Odlikovanje.) Predstojnica samostanu elizabetink v Celovcu, č. m. Leopoldina Sturm, je prejela zlat zaslužni križec s krono.

(Na Trsat) privedi dne 3. oktobra t. l. tukajšnja katoliška družba pod pokroviteljstvom prečast. gosp. prošta dr. Ant. Jarca in vodstvom čast. g. P. Jos. Bizavičarja, gvardijana ljubljanskega, povodom šeststoletnice prinesenja božje hiše iz Nazareta na Trsat pri Reki. Vozne karte izdaje in vožnjo pripravlja gosp. Jos. Paulin, imejitelj potovalne pisarne v Ljubljani.

(Slovenska Talija.) Te dni je „Dramatično društvo v Ljubljani“ razposlalo svojim članom 57. vezek „Slovenske Talije“, to je znana narodna igra s petjem v petih dejanjih „Re v č e k A n d r e j č e k.“ Nemški „s Nullerl.“ spisal K. Morre, poslovenil I. Bedének. O tej igri nam ni treba govoriti, ker smo že večkrat poročali o nji. Ta za slovenski oder jako primerna igra se bode gotova še dolgo obdržala v repertoarju. Igri je pridejana jako lepa slika, ki predstavlja g. Ig. Borštnika kot revčka Andrejčka. Tajnikovemu poročilu pouzamemo, da je društvo v minolem letu imelo 4 častne člane, 32 ustanovnikov in 194 podpornikov; dohodkov je imelo 6200 gld., stroškov pa ravno toliko.

(Hrvatski deželni glasbeni zavod v Zagrebu) se je letos popolnoma preustrojil. Deželna vlada imenuje redne učitelje in učiteljice, ki imajo stalne plače. Za prihodnje šolsko leto so imenovani: ravnatelj Ivan pl. Zaje, rednimi učitelji in učiteljicami: Josip Eisenhuth, Josip Karbulka, Hinko Geiger, Anton Stöckl, Mara Kiseljak, Ana Krežma-Barbot, Franjo Potouček in Roman Moser, ki je bil doslej učitelj za gosli pri „Glasbeni Matici v Ljubljani.“

(Zasluzena kazen) V mnogih dopisih iz Istre smo že poročali, s koliko surovo drznostjo tamošnji talijanaši napadajo in grde narodno duhovščino, ki stoji trdno in nepremično na versko-narodnem braniku za tlačen rod hrvatsko-slovenski. Nedavno so zopet divje napali dva istrska duhovnika v Bujah. Dne 14. t. m. so bili izgrezniki pri okrožnem sodišču v Rovinju obsojeni, in sicer Papo na dva tedna, Bonetti in Perini na tri tedne, Marzari na jeden mesec zapora.

Kmetijski stroji. Delavci so dandanes po kmetih dragi in se težko dobje, ker vse tišči v mesta. Kmetovalec je prisiljen drugače si pomagati. Kakor drugod so tudi pri nas jeli kupovati razne kmetijske stroje. Pri nakupovanju kmetijskih strojev je pa treba kmetu biti previdnemu. Paziti mu je posebno treba na nezanesljive agente, ki večkrat hvalisajo slabo blago. Kdor želi imeti dober stroj, obrne naj se na trdko **Ig. Heller na Dunaju, II., Praterstrasse št. 78.** Zanesljivost te trdko je obče znana. Stroj daje tudi na poskušnjo in jih prodaje po jako ugodnih pogojih.

Telegrami.

Dunaj, 19. septembra. Cesar se je pripeljal v Schönbrunn.

Dunaj, 19. septembra. Cesar je izdal na armado ukaz z dne 15. t. m. iz Bistrice, v katerem naglašja, da se je vsled večjih vojaških vaj prepričal o vedno večji vojni sposobnosti skupne armade. Letošnje vaje so cesarja zadovoljile in prepričale, da je armada času primerno oborožena, dobro izvežbana in prošinjena duhom skupnosti, kar je njena stoletna dedščina in zagotovilo zveste udanosti v miru in nevarnosti. Cesar izreka armadi in obema deželnima brambama toplo zahvalo in priznanje.

Praga, 18. septembra. Prihodnji teden bode število obiskovalcev doseglo dva milijona, za kar se delajo priprave. „Narodni Listy“ poročajo, da se bode razstava podaljšala za tri dni, in sicer 16., 17. in 18. dan oktobra. Za te tri dni pripravlja odbor velika iznenadenja.

Praga, 19. septembra. Jutri delavci v množicah obiščejo razstavo; doslej se jih je oglasilo 20.000.

Peterburg, 18. septembra. Železnični tarifi za krmo v kraje, kjer je lakota, so

jako znižani, kakor tudi za živino iz teh krajev.

Pariz, 18. septembra. Listi še vedno ostro pišejo o govoru nemškega cesarja v Erfurtu ter mnogi dostavljajo, da je cesar nevoljen zaradi francosko-ruskega sporazumljenja.

Pariz, 19. septembra. Včerajšnja druga predstava „Lohengrina“ je bila pohvalno vsprejeta. Pred opero so se zbirali demonstrantje brez posebnega krika.

Reims, 19. septembra. Pri včerajšnjem banketu je Carnot naglašal, da Francija zopet igra ulogo v svetovni politiki; armada je zboljšana, spomin na pretekle boje naj zgine; dežela želi, da republika zbere vse moči in tako nadaljuje trdno, svobodomiselno, mirno, a odločno miroljubno in dostojno politiko. Narod želi pomirjenja.

Piccoli-jeva tinktura za želodec je mehko, toda ob enem uplivno, delovanje prebavnih organov vrejšajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Cena steklenici 10 kr. (300—188)

Tuji.

17. septembra.

Pri **Maliču:** pl. Hofbauer, jurist; Pokorny, uradnik, s soprogo; dr. Mařík, zdravnik, s soprogo, iz Gradea. — Maikuš, Rosenthal, trgovca, z Dunaja. — Plateršek s hčerjo iz Mokronoga. — Petsche, zasebnik, z rodbino, iz Starega Trga. — Brüll, trgovec, iz Kutine. — Haneman, trgovec, iz Verone. — Thoman, trgovec, iz Monakovega. — Warts, lekarnar, iz Idrije. — Pinter z rodbino iz Pečuha. — Lowe, zasebnik, s soprogo, iz Aleksandrije. — Elsbaecher z rodbino iz Laškega Trga. — Maximovich, trgovec, iz Zagreba.

Pri **Stonu:** Bittner; Spiegel; Prybilla, tovarnar; Freund, potovalec; Kurz, uradnik; Kram, Blachman, Bundialek, Schroll, Zieger, Böhringer, trgovci, z Dunaja. — Trojani, trgovec; Eder, štabnega nadzdravnika soproga, s sinom in hčerjo; dr. Müller, profesor, iz Gradea. — Zambič, župnik, iz Voloske. — Zupan, župnik, iz Opatije. — Belavie, župnik, iz Bužima. — Domines, župnik, iz Oseka. — Vranič, župnik, z Vrha. — Kjuder, župnik, iz Istre. — Kalac, dekan, iz Buzeta. — Orbančič, dekan, iz Pazna.

Pri **avstrijskem caru:** Može, posestnik, iz Dolenje Vasi. — Küssel, davkar, iz Rateč. — Gantar, nadučitelj, iz Studence. — Saltz, uradnik, iz Kostanjevice.

Pri **bavarskem dvoru:** Joseht, tovarnar, iz Gradea. — Feja s sestro iz Zagreba. — Cvek iz Kamnika. — Celestna, restavratör, iz Litije. — Hobal iz Toplice.

Pri **Južnem kolodvoru:** Glässer, potovalec, in Tasch, arhitekt, s soprogo, z Dunaja. — Lergetporer, fotograf, s hčerjo, iz Bleda. — Gembreich, profesor, s soprogo, iz Novega Mesta. — Palese, inženir, iz Trsta.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v m. m.
opazovanja	razkoma v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. jut.	740.0	7.6	brezv.	megla	
18. 2. u. pop.	738.6	19.0	sl. zapad.	jasno	00.0
9. u. zveč.	738.5	12.8	sl. vzh.	"	
Srednja temperatura 13.1°, za 0.7° pod normalom.					

Tržne cene v Ljubljani

dne 19. septembra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8.77	Špeh povojen, kgr.	64
Rež, "	7.80	Surovo maslo, "	72
Jecmen, "	4.03	Jajce, jedno, "	2
Oves, "	2.92	Mleko, liter, "	8
Ajda, "	4.71	Goveje meso, kgr.	62
Proso, "	4.77	Telečje, "	58
Koruza, "	5.40	Svinjsko, "	56
Krompir, "	2.67	Koštrunovo, "	40
Leda, "	10	Pisane, "	35
Grah, "	10	Golob, "	16
Fizol, "	9	Sen, 100 kgr.	1.78
Maslo, kgr.	84	Slama, "	2.12
Mast, "	66	Drva trda, 4 mtr.	7
Špeh svež, "	58	" mehka, "	4.40

Zahvala.

Krajni šolski svet in šolsko vodstvo na Humu pri Ormoži štejeta si v prijetno dolžnost vsem prečastitim prijateljem šole in otrok za vsa k šolski veselici izročena darila bodisi v denarjih ali jedilih v postrežbo šolske mladine, kakor za mnogobrojni obisk pri šolski veselici dne 14. t. m. izreči najsrčnejšo in najtoplejšo zahvalo.

Imenik dariteljev in poslanih svot za učila sledi.

Hum pri Ormoži, dne 16. sept. 1891.

Matevž Podgorelec,
načelnik krajnega šol. sveta.

Anton Porekar,
nadučitelj-voditelj.

Martin Ivanuša,
krajni šolski ogleda.

V najem se vzame
špecerijska prodajalnica

na deželi ali v mestu na kakem predmestju.
Natančneje se izve pri upravnistvu tega lista. (1373) 2-1

Zgubila

se je dne 16. t. m.

zlata zapestnica

po poti čez Resslerjevo cesto, Cesarja Josipa trg, Glavni trg, Gledališke, Spitalske in Kolodvorske ulice.

Kdor jo najde in izroči v **Parnih ulicah šte. 3, I. nadstropje**, dobi primerno dobro nagrado. (1372) 2-2

Ključarskega učenca

takoj vsprejemem.

JANEZ NOVAK, ključarski mojster,
(1370) 3-2 Gradec, Neuthorgasse 13.

Organist in cerkvenik

lepega zadržanja, dobi službo o sv. Uršuli v **Krašnja.**

Več poré odetni župnijski urad. — Zahtevajo se spričevala. (1357) 3-2

J. N. Potočnik,
krojaški mojster,

Kongresni trg v Ljubljani (v nunskem poslopji), se priporoča prečastiti duhovščini v izdelovanje

duhovniških zimskih sukenj in talarjev, dalje sl. občinstvu v obila naročila za izdelovanje

najraznovrstnejših oblek

narejenih po najnovejšem kroju iz finega ali bolj priprostega, toda vseskozi trpežnega blaga. Jamči za dobro blago, točno postrežbo in nizko ceno. (1340) 10-5

Ta tovarna izdeluje po **prav nizki ceni**

cerkvene orglje in harmonije

Glasovi so silno lepi in sostava jako močna. Vplačevalni pogoji so ugodni.

Ceniki orgelj in harmonijev pošiljajo se zastonj.

V kratki dobi 16 let narejenih je bilo blizu **300 novih orgelj**, med temi bilo je več velikih, kar je najboljši dokaz o izvrstni zmožnosti in reelnosti te trdke. (24-18)

Vsak slovenski gospodar,

ki se ni naročen na ilustriran gospodarski list „Kmetovalec“ s priložo „Vrtnar“, pošlje naj svoj naslov c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, katera mu določi prvo številko brezplačno, in iz katere more izprevideti, da je list neobhodno potreben za vsakega naprednega slovenskega gospodarja. (39)

izdelovatelj
cerkvene posode itd.

Ljubljana
sv. Petra cesta
št. 27.

Priporoča svoje izdelke prečistiti duhovščini in p. n. cerkvenim predstojnikom po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. (1339) 3

Na željo pošilja načrte in ilustrovane cenike.
Staro orodje in posode jemlje v popravo.

(21)

Posebni brzovlak

v Prago

pelje iz Trsta, oziroma Ljubljane in Zagreba
v ponedeljek, 21. septembra 1891

Vozne cene iz Ljubljane tje in nazaj: I. razred
gl. 36'80, II. razred gl. 26'80, III. razred gl. 15'80.

Nazajvožnja povoljno do 20. oktobra t. l. z petkratnim izstopom. — Vozne karte in jako obširni program povodom cesarjevega poseta itd. v Pragi, dobivajo se do nedelje, dne 20. t. m. pri Jos. Paulin-u, potovalna pisarna v Ljubljani. — Ilustrovan ertež (plan) Praške razstave dobi se k vsaki vožnji karti brezplačno. (3—3)

Od pluga do krone.

(1359) 12—7

Knjigarna

Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

v LJUBLJANI, Kongresni trg št. 2,

priporoča svojo

popolno zalogo šolskih knjig,

broširanih ali trdo vezanih, ki so v rabi na tukajšnjih in vnanjih šolskih zavodih, posebej še one za c. kr. višjo in c. kr. nižjo gimnazijo, c. kr. višjo realko, in za tukajšnjo c. kr. moško in žensko učiteljsko pripravnico, zasebne, meščanske in ljudske šole po najnižji ceni. (1365) 6-5

Priporočamo: **Dijaški koledar** za l. 1891/92. Cena 80 kr., po pošti 85 kr.

Naznanilo.

(1358) 5-5

Šolske sestre v Repnjah na Gorenjskem

sprejemajo do 1. oktobra gojenke pod zmernimi pogoji.
Gojenke se morejo učiti tudi igrati na glasoviru.

Št. 7554.

Razglas.

(1368) 3-2

Deželni odbor kranjski oddá o sv. Mihaelu t. l. v
hiši št. 6, Florijanske ulice,

jedno pritlično prodajalnico

z dvema drugima prostoroma, kurilno kamro in skladiščem na dvorišču v najem.

Pojasnila se dobé v deželni pomočni pisarni, deželni dvorec.

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino,

Mestni trg 10, LJUBLJANA, Mestni trg 10,

priporoča svojo bogato zalogo

štedilnikov, nagrobnih križev, kuhinjskega in vsakovrstnega poljedelskega orodja, kovanje za okna in vrata, cementa itd., sploh vsega v to stroko spadajočega blaga. (20)

Fine vodne žage in pile,

za kojih dobroto se jamči, po najnižji ceni.

„THE GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje v Londonu.

Podružnica za Avstrijo:

Dunaj, Giselastrasse 1,

v hiši društva.

Podružnica za Ogersko:

Pešta, Franz-Josefplatz

št 5 in 6, v hiši društva.

Društvena aktiva dne 30. junija 1890	frankov	111.610.613
Letni dohodki premij in obresti dne 30. junija 1890		20.084.349
Izplačitve za zavarovalne in rentne pogodbe, za zakupnine itd. v dobi društvenega obstanka (1848)		234.804.082
V zadnji dvanajstmesečni poslovalni dobi vložilo se je pri društvu za novih ponudb, vsled česar iznaša v dobi društvenega obstanka skupni znesek vloženih ponudb		55.985.275
Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge daje brezplačno		1.666.812.555

glavni zastop v Ljubljani

(12—9)

pri

Gvidu Zeschko-tu,

Tržaška cesta, št. 3 b.

Nepresegljivo za zobe!

I. Trnkóczy-jeva ustna voda,

aromatična, vpliva okrepjujoče, zabrani gnulobo zob ter odstrani iz ust neprijeten duh. Velika steklenica 50 kr.

II. Trnkóczy-jev zobni prašek,

splošnje priljubljen, vpliva dokaj okrepjujoče, ter ohrani zobe čisto bele, a 30 kr.

Navedeni sredstvi, o kojih je došlo mnogo zahvalnih pisem, sta vedno sveži v zalogi v

lekarni Trnkóczy-jevi

poleg rotovža v Ljubljani.

Naročila z dežele preskrbé se z obratno pošto.

V Gradcu: Deželna lekarna Wend. pl. Trnkóczy-ja, Sackstrasse;
Na Dunaju: Lekarna Viktorja pl. Trnkóczy-ja, „pri sv. Františku“ (zajedno kemična tovarna), V. Hundsturmstrasse 113;
Na Dunaju: Lekarna Julija pl. Trnkóczy-ja, „pri zlatem levu“, VIII., Josef-städterstrasse 30.
Na Dunaju: Lekarna dr. Ottona pl. Trnkóczyja, „pri Radeckiju“, III., Radetzky-Platz 17. (31)

Tinktura za želodec,

(60-21) (60-54)

katero iz kineške rabarbare, kerhlikovcovega lubja in svežih pomerančnih olupkov prireja **G. PICCOLI**, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, je mehko, toda ob enem uplivno, delovanje prebavnih organov urajajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1.36, z 56 steklen., 5 Kg teže, velja gl. 5.26. Poštnino plača naročnik.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse **zobne operacije** in **zobna plombovanja**.

A. PAICHEL,

(1363-4) **zobozdravnik**
pri Hradskega mostu I. nadstr.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi priporočam

svojo bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov,

čepic za požarne brambe itd.

vse po najnovejšem kroju, fine in bolj priproste, izdelane iz **močnega trajnega blaga**, po najrazličnejših cenah.

Sprejemam naročila na vsakovrstna

krznarska dela,

katera izdelujem v lastni delavnici.

V mnogobrojno nakupovanje uljudno vabim

(1328) spoštovanjem (15-7)

Anton Krejči,

klobučar in krznar,

Kongresni trg šte. 8 v Ljubljani.

Gg. dijakom dovoljujem prednostne cene.

Originalna 10-2

Selterjeva voda.

Najboljša naravna **mizna in zdravilna voda** (Nassau) preverjena pri zasliženju, kašlju, hripavosti, mehurjih in želodčnih boleznih. (1202)

Zahtevaj vselej „originalno“ Selterjevo vodo s kapico, vigneto in zamaškovo zavezo „Original“. Dobi se povsod. V Ljubljani ima glavno zalogo **Miha Kastner**.

Hiša šte. 11

v Študentovskih ulicah v Ljubljani

se **prostovoljno prodá.** (1369)

Več se zvê pri hišnem gospodarju. (2-2)

Svojo bogato zalogo

raznovrstnih vóz

po najnižjih cenah

priporoča slavnemu občinstvu

Franc Šiška,

kovaški in podkovski mojster, Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 6.

v Tönniesovi hiši. (6-3)

Ugodni plačilni pogoji; plačuje se tudi v obrokih.

„THE MUTUAL“

Največji finančni zavod na svetu.

Največje in najbogatejše društvo za zavarovanje na življenje.

Ustanovljeno zgol na podlagi vzajemnosti leta 1842.

Garancijski zaklad iznaša 762²/₃ milijonov frankov.

Ta zaklad je za **več nego 150 milijonov frankov** večji od zaklada katerega koli zavarovalnega društva na svetu. Od leta 1843 plačalo se je zavarovancem

(1366-2)

1600 milijonov frankov.

in sicer **436 milijonov** kot zavarovancev deleže od dobitka. Ta rezultat je, primerjan uspehom drugih zavarovalnic,

dvakrat večji.

Glavno ravnateljstvo za Avstro-Ogersko: na Dunaji, I., Lobkowitzplatz 1.

Glavni zastopnik za Kranjsko:

ALOJZIJ LENČEK, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 5.

Dunajska borza.

Dné 19. septembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	90 gld. 60 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	90 " 65
Zlata renta 4%, davka prosta	110 " 10
Papirna renta 5%, davka prosta	102 " —
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1008 " —
Kred tne akcije, 16% gld.	274 " 50
London, 10 funtov stri.	117 " 45
Napoleonor (20 fr.)	9 " 32
Cesarski cekini	5 " 59
Nemških mark 100	57 " 77 ¹ / ₂

Dné 18. septembra.

Ogerska zlata renta 4%	102 gld. 85 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 " 30
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	134 " —
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	146 " 50
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	180 " 25
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	97 " —
Zastavna pisma	100 " 20
Kreditne srečke, 100 gld.	184 " 70
St. Genois srečke, 40 gld.	60 " —

Ljubljanske srečke, 20 gld.	20 gld. 50 kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	17 " 40
Rudolfove srečke, 10 gld.	20 " —
Salmove srečke, 40 gld.	59 " —
Windischgrätzove srečke, 20 gld.	49 " —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151 " —
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2830	" —
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	105 " 75
Papirni rubelj	1 " 24
Laških lir 100	45 " 50

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnice priporočamo:

4% gališke propinacijske zadolžnice.

4¹/₂% zastavna pisma peštanske ogerske komercijonalne banke.

4¹/₂% komunalne obveznice ogerske hipotečne banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podružnice njene.

300.000 goldinarjev se dobi

že 1. oktobra!

Dunajske komunalne promese

à 3¹/₂ gld. in 50 kr. kolek. Glavni dobitok 200.000 gl.

Tisine promese

à 2 gld. in 50 kr. kolek. — Glavni dobitok 100.000 gld.

Obe vkupe le 6 goldinarjev.